

UKA20/71

07.10.2011

Aqqaluaq B. Egede

Inatsisartut Kukkunersuinermit Ataatsimiititaliataata nalunaarusiamikkut sakkortuumik isornartorsiunerat qanoq iliornikkut malitseqartitsiviginissaapillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartunut Ilaasortat, Inuit Ataqatigiit, Parti Naleraq, Atassut, Suleqatigiisitsisut)

Inatsisartut inatsisaat, aamma peqqussutit nalunaarutillu tamarmik inatsimmik aallaaveqarput. Inatsisit akisussaassuseqartumik, torersumik imminissarsioortuunngitsumillu naalackersuinikkut ingerlatsinissatsinnik qulakkeerinnittuupput. Inatsisit inuttarsuuisuunngillat aamma partiilersortuunngillat, kinaluunniit Naalackersuisunut ilaasorta q kinaagalaruniluunniit inatsisinik aalajangersakkanillu tunngaveqarlu ingerlatsisussaavoq.

Inuit Ataqatigiit Inatsisartunut ilaasortaaitai sinnerlugit oqaatigilara inatsisiliortutut akisussaaffipput, tassalu, nunatsinni inatsisit inunnut kikkeuqaluartunut maleqqusavut aamma qinikkaniit malinneqarnissaat piumasarigatsigu. Innuttaasut inatsisinik malinneqqugatsigit, unioqqutitsigaangatalu kinguneqartittarsigit aamma uagut maani inersuarmi inatsisinik malinnittussaavugut. Imaassanngilarmi arlarput inatsisinik uniueqattaaraluarpalluunniit isiginngitsuusaassagipput, pissaanermi inissimasuunera pissutigalugu inuiaqatigiittut malitassavut unioraluarpagiluunniit isiginngitsuusaarsinnaanngilarput. Inatsisit atuuttut politikikkut niuerutissaanngillat.

Inatsisartut siulittaasuata, Inatsisartut inatsisaat nr. 6, 13 maj 1993-imeersoq, Inatsisartunut ilaasortat akisussaanagerat pillugu inatsimmi imatut allassimasoqarpoq, issuaavunga:

”§ 1. Inatsisartut inatsisaanni uani pineqartoq tassaavoq Naalackersuisut Siulittaasuata Naalackersuisunullu ilaasortat atorfimminnik ingerlatsinerminnut akisussaanagerat.”

”§ 3. Naalackersuisunut ilaasorta q kinaluunniit sulianut naalackersuinikkut oqartussaaffigisaminut tunngasunik aalajangiinernut akisussaavoq.” Issuaaneq naavoq.

Tassa Naalackersuisut aalajangeeqataaffigisatik tamakkiisumik akisussaaffigaat. Nipisat suanniarnermi pisasseeqqinnerit pillugit Naalackersuisut Siulittaasuata angallatini attartortissimavaa, namminerlu oqaatigalugulu attartortup akiliutai nuliarni konto-anut ikineqarsimasut. Inatsit unioqqutinneqartoq tassaavoq,

“Pisortat ingerlatsineranni suliassat sularineqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 8. 13 juni 1994-imeersoq.”

“kapitali 2-mi, qulequtaqarpoq “suliami peqataasinnaannginneq. Tassani § 3 ima oqaasertaqarpoq” Siulittaasoq issuaavunga:

§3 . “Kinaluunniit pisortatigut ingerlatsinermi suliaqartoq suliassami aalajangersimasumi peqataasinnaanngilaq,

1) Nammineq imminut eqqarsaatigaluni aningaasalluunniit eqqarsaatigalugit suliap qanoq inernejarnissaanik soqutiginnilluinnartuuguni imaluunniit siusinnerusukkut suliami tassani kimulluunniit taamatut soqutiginnittumut sinniisuuguni,

2) Taassuma aapparisa, eqqarlia imaluunniit aappariinnikkut siulimigut kinguaamigulluunniit, siulimiluunniit qatanngutaasigut imaluunniit allatigut qanitaasigut qanitsigisumik qanigisarinnittuusoq, imminut eqqarsaatigaluni aningaasalluunniit eqqarsaatigalugit suliap qanoq inernejarnissaanik soqutiginnittuuppat imaluunniit kimut taamatut soqutiginnittumut sinniisuuppat.” Issuaaneq naavoq.

Tamatta qimarratigisinnaanngilarput nipisattasseeqqinnermi aningaasarsissutigisassaq pillugu Naalakkersuisut Siulittaasuata aalajangeeqataanermigut Inatsisartut inatsisaanni § 3 erseqqilluinnartumik unioqqutissimagaa. Inuit Ataqtigiinniit inatsisinik uniuineq akuerinngilarput. Isumaqarpugullu naalakkersuisooqatigiit aamma inatsisinik unioqqutitsisoqarsimanera isiginngitsuusaarnagu kinguneqartissagaat. Inatsisit erseqqilluinnartumik oqaasertaqartut nalusuusaarneqarsinnaanngillat. Tamanna aamma **Naalakkersuisut suleriaasiat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 18, 9 november 2017-imeersukkut erseqqissarneqarpoq:** Tassani § 1. Ima oqaasertaqartoq issuassavara:

“§ 1 Pisinnaatitaaffiit, Naalakkersuisut Inatsisartut inatsisaat malillugit suliassaqtartitaapput, imaluunniit naalakkersuisunut ilaasortaq aalajangersimasooq Inatsisartut inatsisaatigut, landstingip inatsisaatigut imaluunniit inatsisartut peqqussutaatigut suliaqartitaavoq. Naalakkersuisut Namminersorlutik Oqartussat inatsisinik atuutsitsineranni oqartussaaffimmik suliaqartitaasutut isigineqarput.” Issuaaneq naavoq.

Inatsit issuagara manna Naalakkersuisuni Siulittaasuusup atsiugaraa. Kikkunnut tamanut malitassiat pilersissimagaanni aamma nammineq pilersitsisutut malissallugit pisussaaffigineqarnissaat pisariaqarpoq. Naalakkersuisut suleriaasiat uppersaataavoq Naalakkersuisunut ilaasortat inatsisit aalajangersakkallu atuutsinneqarnissaannik suliaqartussatut inissisimanerannik.

Aamma taamaappoq Inatsisartut inatsisaat nr. 6, 13. Maj 1993-imeersumi inatsisartunut ilaasortat akisussaannerat pillugu inatsimmi § 4 ima oqaasertaqartoq. Issuaavunga:

“§ 4. Naalakkersuisut ataatsimiinneranni aalajangikkanut Naalakkersuisunut ilaasortaq kinaluunniit ataatsimiinnermi peqataasimasoq aalajangiinnermullu akuerseqataasimasoq akisussaasuvoq. Taamatuttaaq akisussaatinneqassaaq ilaasortaq aalajangikkap pilerneranut allatut iliorluni peqataasimasoq.”

Inatsisit qimarratiginagit naalakkersuisooqatigiinnit akisussaaffik tiguneqartariaqartoq Inuit Ataqtigiit kaammattuutigaarput. Uagummi illua-tungiliuttuusugut ikinnerussuteqarpugut. “Arsaq” ilissinniippoq. Kalaallit Nunaanni naalakkersuinikkut ingerlatsinermi Inatsisartut inatsisaat aamma nalunaarutit peqqussutillu malinnagit unioqqutinneqaraangatalu isiginngitsuusaarlugit ingerlatsisoqartalissanersoq ilisserpiaq manna aalajangigassarivarsi.

Inatsisartunut ilaasortat akisussaannerat pillugu inatsimmi oqaasertat issuaavigissavakka:

“§ 6. Naalakkersuisunut ilaasortaq §10 naapertorlugu pineqaatissinneqassaaq piaaraluni imaluunniit mianersuaalliorujussuarnermigut Inatsisartut Naalakkersuisullu pillugit Inatsisartut inatsisaat inatsisilluunniit allat malillugit, imaluunniit, atorfimmi suunera malillugu imminut pisussaaffigisassanngortitaasut malillugit iliunngikkuni.” Issuaaneq naavoq.

Malugisiuk Inatsisartunut ilaasortat akisussaannerat pillugu inatsimmi, Naalakkersuisunut ilaasortat Inatsisartut inatsisaannik malinnittoqarsimanngippat kinguneqartitsinissaq § 6 malillugu Naalakkersuisup kinaassusaa pinnagu, kisianni Naalakkersuisut atorfimmini pisussaaffigisaminut malinnissimatinnagu akisussaatinneqartussaasoq. Tamannalu Inatsisartunut ilaasortat naapertuilluartumik, nalunneqatiginnissuserlu tunngavigalugu aalajangigassaraat.

Illua-tungiliuttut pillugit Naalakkersuisut Siulittaasuut siorna nipaarsaanngeqaaq. Suliat nipangiussimasassat pillugit illua-tungiliuttut inatsisit uniorluginngooq avammut annissuisimasutut pasineqarpugut. Allaat Inatsisartunut ilaasortat ilaat politiinit killisiorneqarlutik. Tassamigooq inatsisit malinneqassammata. Isumaqatiginaqaaq, inatsisit tamanit malinneqartussaapput.

Massakkut apeqqutaalerpoq naalakkersuisooqatigiit aamma Naalakkersuisut namminneq naalakkersuisuutitaminnit inatsisinik uniuisoqarnera illuinnaasioratik kinguneqartissaneraat. Kinaassusersiortussaanngilagummi, Inatsisartunut ilaasortat inatsisiliortuuvugut, inuit kikkuunerat apeqqutaatinnagu inatsisit maleqqugutsigit aamma Naalakkersuisuutitassinut uniuisimasunut akisussaaffissi takutinniarsiuk.

Naalakkersuisut Siulittaasuata tusagassiorfitsigut saqqummiussat akerlilinngilai. Imarsiornermi Inatsimmi allaqqavoq angallat aningaasarsiutiginiaraanni angallatip inuussutissarsiutitut atorneqarnissamut nalunaarsorneqartussaataasooq. Tamannalu pissappat aamma angallatip nunamit suminngaanneertermut uppersararneqartariaqartoq. Sullivik atorlugu pisortat piumasaqaatai ersarissumik allassimapputtaaq. Tassa aalisariutit 6 meteri sinnerlugu angissuseqarpat, inuussutissarsiutitut atorneqarnissamut akuersissuteqartussaavoq, imarsiornermullu aqutsisoqarfimmi nalunaarsorneqarsimasussaalluni.

Tamakkuli tamarmik pisimangillat, angallallu aningaasarsiutigineqarpoq. Tamakkulu tamarmik pisimangimmata angallallu aningaasarsiutigineqarmat Imarsiornermut qullersaqarfiup Søfartstyrelsep angallatip inatsisit malillugit naammassinnissimanginnera pillugu angallat avalaqqusaanngitsoq angallammik piginnittuusoq allaffigivaa.

Kingorna angallammik piginnittoq nalunaarpoq angallanni inuussutissarsiutigalugu angallatitut atorniarnagu, taamaaliorpoq inatsisinik unioqqutereerlugit aamma aningaasarsiutigeerlugu.

Eqqortuusimangippata sooq naqqiisoqarsimangila? Unioqqutitsisoqarsimappat sooq Aalisarnermut Naalakkersuisoqarfik kinguneqartitsisimangila akiliisitsisoqarsimananilu? Pisortat eqqunngittoqarneranik ilisimasaqarunik qisuariartussaataajunnaarsimappat? Danskit Imarsiornikkut qullersaqarfiata qisuariarnera Naalakkersuisoqarfiit ilisimareeraluarpaat.

Naalakkersuisut Siulittaasuata pissaanini atorlugu inatsisartut inatsisaat nalunaarutillu malinnagit ingerlarusaaginnarnissaa ilumut isiginngitsuusaaginnarneqassappat tupinnarluinnartumik pisoqassaaq. Aali nunatsinni aalisartorpassuit unioqqutitsigaangata Naalakkersuisuniit akiliisitsinerit allatullu kinguneqartitsisarnerit ingerlanneqartartut. Sooq taava Naalakkersuisut Siulittaasuata inatsisinik uniuineri kinguneqartinneqassanngillat?

Paasissutissat toqqorterneqaannarput. Inatsisartut Kukkunersiuinermit Ataatsimiititaliaata nalunaarnera naapertorlugu Naalakkersuisut Siulittaasuata paasissutissat tunniukkumasimangilai. Naak inatsisit malillugit ingerlatsisoqarsimanersoq misissuiffiginiarneqaraluartoq, sooq paasissutissanik isertuussissalluni Naalakkersuisust Siulittaasuata aalangiussimanera paasiuminaaqaaq. Aatsaat iluamik Naalakkersuisut Siulittaasuata tatiginassutsiminik apeqquuserneqarnissaa isertuussinermigut suli sakkortunerulersiinnarpaa.

Inatsisartut Suleriaasianni massakkut atuuttumi allassimasoq issuaavigissavara:

“§ 14.

Imm. 3. Ataatsimiititaliaq apeqqutip allakkatigut akineqarnissaanik qinnuteqarpat, ataatsimiititaliap qinnuteqaataa Naalakkersuisunit naammassineqassaaq. Naalakkersuisut taamaallaat paasissutissanik ataatsimiititaliap pissarsisinnaanera killilersinnaavaat, ataatsimiititaliap taakkuninnga paasisaqarnissaminik soqutiginninnera pisortat namminersortulluunniit soqutigisaannut sakkortuneroqisunut tunullinneqartariaqarpat. Taamatut killiliineq tamatigut allakkatigut tunngavilersorneqarsimassaaq.”

Tamatumuna Inatsisartut Siulittaasuata Suleriaasitsinni erseqqissorujussuarmik ataatsimiititaliat paasissutissanik Naalakkersuisunit pissarsisussaananerat pillugu oqaaseqarnera Inuit Ataqaatigiit taperserpaat.

Nunatsinni oqartussaaqatigiilluni naalackersuinikkut ingerlatsineq, inatsisunik unioqqutitsisoqarsimaneranik apeqqusiisoqartillugu isertuussineq, paasissutissanillu toqqorterineq tassaapput pisuni ajornerpaatut isigineqartariaqartut.

Ajorluinnartumik naalackersuinikkut maanna ingerlatsisut kanngunarsiinnalerput. Siumut, Demokraatit aamma Nunatta Qitornai piumaffigilassi inatsisunik unioqqutetseqattaarluni Naalackersuisutut sulisoqarnera killileqqullugu. Kinaassusersi niuerutigeqinasiuk. Naalackersuinikkut saliisoqartariaqarpoq. Inatsisit malinneqartariaqarput. Kalaallit Nunaat inuiaqatigiillu nunatsinniittut torersumik naalackersuinikkut siulersortigit. Inuit Ataqatigiit oqaaseqaaterput naggaserlugu, "arsaq" naalackersuisooqatigiit Inatsisartunut ilaasortaataitaannut tunniupparput. Akisussaassuseqartumik suliarineqarnissaa neriutugalugu.